

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Ο Σολωμός εμπνέεται από την ελευθερία καθώς ένας από τους παράγοντες που τον επηρέασαν ιδεολογικά για τη σύνθεση των έργων του είναι ο αγώνας των Ελλήνων εναντίον των Τούρκων. Στο απόσπασμα 2(19) αναφέρεται στους αγώνες του στην Κρήτη εναντίον των Τούρκων και στην απώλεια συμπολεμιστών του εκεί. Τα πραγματικά ιστορικά γεγονότα της επανάστασης στην Κρήτη συντελέστηκαν στο χρονικό διάστημα 1823-24. «Μα τες πολλές λαβωματιές ... στην Κρήτη πολεμώντας». Εμπνέεται από τη φύση, η οποία αποτελεί βασικό θέμα της Επτανησιακής σχολής και κυριαρχεί στο απόσπασμα 1(18). Η φύση εδώ ως άλογη βία εμποδίζει το ναυαγό να φτάσει στη στεριά διασώζοντας και την αγαπημένη του.

«Τα πέλαγα στην αστραπή ... και τα βουνά μ' όσες φωνές κι αν είχαν».

Η θρησκεία κυριαρχεί στο απόσπασμα 2(19) και ιδιαίτερα στους στίχους 5-18. Ο Κρητικός μεταβαίνει εύκολα και απρόσκοπτα στον υπερβατικό χώρο του Παραδείσου και συνομιλεί με τις ψυχές των νεκρών αναζητώντας την αγαπημένη του.

«Λάλησε, Σάλπιγγα!»: Εννοείται της Δευτέρας Παρουσίας – όπως στην Παλαιά Διαθήκη και στις Επιστολές του Παύλου.

«Στη θύρα της Παράδεισος ... Έψαλλε την Ανάσταση ... ».

B1. Η ιστορία που αφηγείται ο Κρητικός έχει ως άξονα τη δοκιμασία. Στο απόσπασμα 1(18) ο Κρητικός βρίσκεται στη μέση του πελάγους ως ναυαγός και παλεύει με τη φουρτουνιασμένη θάλασσα. Τον βίαιο εκπατρισμό του από την πατρίδα ακολούθησαν δυσμενείς συνθήκες καθώς βίωσε ένα απρόσμενο ναυάγιο («Εκοίτα κι ήτανε μακριά ακόμη τ' ακρογιάλι») και η φύση με όλο το μένος και την αγριότητά της τον δοκιμάζει («Τα πέλαγα στην αστραπή κι ο ουρανός αντήχαν, οι ακρογιαλιές και τα βουνά μ' όσες φωνές κι αν είχαν.»)

Η ζωή του επίσης στην Κρήτη ήρθε αντιμέτωπη με δοκιμασίες. Υπέστη ο Κρητικός πολλά πλήγματα από τους εχθρούς («Μα τες πολλές λαβωματιές που μόφαγαν τα στήθια») και βίωσε την απώλεια συμπολεμιστών και συμπατριωτών («Μα τους συντρόφους πόπεσαν στην Κρήτη πολεμώντας»).

Τέλος, χάνει και την αγαπημένη του («Μα την ψυχή που μ' έκαψε τον κόσμο απαρατώντας»).

Σε κάθε περίπτωση ο άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με δυνάμεις αντίζοες και συγκυρίες μεταφυσικές, ωστόσο αντιστέκεται με ηρωισμό και μάχεται για την ηθική του τελείωση.

B2. α. $\alpha \rightarrow 2, \beta \rightarrow 5, \gamma \rightarrow 1, \delta \rightarrow 3, \epsilon \rightarrow 4$

β. Στην ερώτηση του Κρητικού για την παρουσία της αγαπημένης του στον Παράδεισο, οι νεκροί απαντούν ότι την είδαν το πρωί στην πόρτα του Παραδείσου και επιβεβαιώνουν την άφιξη της εκεί. Η κορασιά εμφανίζεται με ανθρώπινες ιδιότητες αν και νεκρή με «λουλουδία της παρθενιάς», δηλαδή αγνή και αμόλυντη, να κινείται και να τραγουδά.

Ο διάλογος νεκρών και Κρητικού αισθητοποιεί τη δραματικότητα του έργου. Η ακουστική και κινητική εικόνα της κόρης καταδεικνύει την επιρροή από το δημοτικό τραγούδι. Άλλωστε η φράση «στη θύρα της Παράδεισος», προέρχεται και από το δημοτικό τραγούδι και από την Κρητική Λογοτεχνία και συγκεκριμένα την Ερωφίλη. Η δυτικότροπη εικονοποιία αποδεικνύει τη μετάβαση και τις συνακόλουθες σπουδές του Σολωμού στη Δύση. Τέλος με την εικόνα

εξιδανικεύεται η κόρη με τη μεταφυσική της παρουσία στον υπερβατικό χώρο του Παραδείσου και εξαιρείται το θρησκευτικό πνεύμα του Σολωμού.

Γ1. α. Ο Κρητικός απευθύνεται σ' ένα υποθετικό ακροατήριο, καθώς βρίσκεται στο χρονικό επίπεδο μετά το ναυάγιο και την απώλεια της κόρης. Δηλώνει ότι η αφήγησή του είναι απολύτως αληθινή και η ιστορία του ακριβής.

Ορκίζεται στα χτυπήματα που υπέστη από τους εχθρούς του στην Κρήτη και στους συμπολεμιστές του που σκοτώθηκαν στον άνισο αγώνα με τους Τούρκους. Οι στίχοι 2-3 δηλώνουν τη γενναιότητα του και επιτρέπουν τη μετάβαση με αναδρομή στο παρελθόν και την αναφορά στην πατρίδα.

Ορκίζεται επίσης, στην ψυχή της αγαπημένης που χάθηκε και με πρόδρομη αφήγηση δηλώνει εκ των προτέρων ότι δεν κατάφερε να τη σώσει. Με τον όρκο του θέλει να πείσει για την αλήθεια της ιστορίας του.

Επίσης, δίνει πληροφορίες για τη ζωή του στην Κρήτη και την πολεμική του δράση εκεί και προϋδεάζει για το θάνατο της κόρης.

β. Οι νεκροί επιβεβαιώνουν για δεύτερη φορά ότι είδαν την κορασιά πριν από λίγο στον Παράδεισο. Οι κινήσεις της εδώ δίνονται με δραματικό ενεστώτα («σαλεύει, κοιτάζει, γυρεύει») και αποδίδονται παραστατικά. Δίνεται μια επιπρόσθετη πληροφορία ότι η ίδια αναζητά τον αγαπημένο της στον υπερβατικό χώρο, άρα διακατέχεται από ανθρώπινα συναισθήματα και εκφράζει το αμοιβαίο ενδιαφέρον της για τον Κρητικό. Εδώ υμνείται ο θεός έρωτας, καθώς δύο άνθρωποι με διαφορετική υπόσταση -η κορασιά από το χώρο του Παραδείσου και ο Κρητικός από την επίγεια πραγματικότητα - αναμένεται να συναντηθούν ιδεατά μεταθανάτια.

Δ1. Τα δύο ποιήματα αν και ανήκουν σε διαφορετικό ιστορικό-κοινωνικό πλαίσιο -όπως μαρτυρεί και ο χρόνος συγγραφής τους- πραγματεύονται το θέμα του έρωτα δύο προσώπων, του Κρητικού και της κορασιάς στο Σολωμό, του Ορφέα και της Ευρυδίκης στο ποίημα του Δημουλά.

Ομοιότητες:

- Και στα δύο ποιήματα συντελείται ο απροσδόκητος θάνατος της αγαπημένης (Σολωμός: «Μα την ψυχή που μ' έκαψε τον κόσμο απαρατώντας»,

Δημουλάς: «η ζωή της αγαπημένης σου έσβησε ... αναπάντεχα»).

- Η απώλεια της κόρης επιφέρει δυστυχία στους πρωταγωνιστές

(Σολωμός: «Μα την ψυχή που μ' έκαψε»,

Δημουλάς: «Η απώλειά της, δυστυχία σου».)

- Ο έρωτας των αγαπημένων προσώπων δεν τελεσφορεί και ο αγαπημένος τραγουδά το πάθος του ανεκπλήρωτου επίγειου έρωτα

(Σολωμός: «η αγαπημένη κόρη χάθηκε, εις αντάλλαγμα όμως οι Θεοί του δώσανε τη σπάνια και εξαιρετική χάρη να τραγουδάει τα πάθη του (Γ.Μ. Αποστολάκης)»,

Δημουλάς: «Βέβαια πια, η λύρα σου ... θα ψάλλει τον χαμένο έρωτα ... ».)

Διαφορές:

- Ο Σολωμός «εγκοσμιώνει το παραδείσιο τοπίο» και με τις λέξεις του «ανακαλεί επίγειες μνήμες». Έτσι, η μετάβαση του Κρητικού συνειρμικά και με μια οπτασία στον τόπο της έσχατης κρίσης συντελείται αβίαστα, απρόσκοπτα και χωρίς δέος με εικόνες εμπνευσμένες από την Αποκάλυψη του Ιωάννη. Οι νεκροί παρουσιάζονται με ανθρώπινες ιδιότητες, μιλούν, τραγουδούν, ανησυχούν, αγαπούν. Αυτή η διάσταση του Παραδείσου οφείλεται στη θρησκευτικότητα του Σολωμού και στη χριστιανική ορθόδοξη αντίληψή του. (Σολωμός: «εβγήκε με τραγούδια ... κι έδειχνεν ανυπομονία ... Όμως κοιτάζει εδώ κι εκεί και κάποιον γυρεύει»).

Ο Δημουλάς παρουσιάζει τον άλλο κόσμο μέσα από την αρχαιοελληνική θεώρηση και τον περιγράφει σαν κάτι απροσπέλαστο και σκοτεινό χωρίς κοσμικές και ανθρώπινες διαστάσεις. (« ... απ' ό,τι ζοφερό είδες μέχρις εκεί ... »)

- Ο Σολωμός υμνεί το θείο έρωτα, αυτού που επέτρεψε στον Κρητικό να μεταβεί στον άλλο κόσμο χωρίς φόβο και ενδοιασμό για να αναζητήσει την αγαπημένη του. Άλλωστε η θρησκευτικότητα και η πίστη του στην εν σαρκή ανάσταση των νεκρών αμβλύνει την έννοια του θανάτου, καθώς προσδοκά και τη μεταθάνατα ιδεατή συνάντησή του μαζί της («Σαν πρώτα εγώ την αγαπώ και θα κριθώ μ' αυτήνη.»).

Ο Δημουλάς υμνεί την αξία της ζωής στην επίγεια πραγματικότητα και τονίζει τις αναμενόμενες και απόλυτα δικαιολογημένες ανθρώπινες αδυναμίες. Έτσι, ο Ορφέας μετά την ανυπακοή στη δεύτερη ευκαιρία των Θεών για συνύπαρξή του με την Ευρυδίκη, δεν μεταβαίνει στον Άδη, για να τη συναντήσει (« ... η ζωή ακόμα και χωρίς την Ευρυδίκη, γλυκιά είναι.

Τόσο, που ανενδοίαστα, αδίσταχτα την προτίμησες – απόφαση πολύ ανθρώπινη», «η λύρα, αν έψελνε άλλα, πιο μικρά πράγματα, πιο απλά: αυτά που στη ζωή σε κράτησαν».

Επιμέλεια: Φροντιστήριο «ΚΕΛΑΦΑΣ»